ката (**ногата**), рука, нога у меня отнимаегся: Кога некой спіетъ подъ дѫрво и му сѣ фащатъ рѫката или ногата, и не можитъ да ѭ мѫрдатъ, тога велеетъ, че ѥ хватенъ отъ надворъ и мислѣтъ че подъ дрето имало некой лошъ духъ, има ветрище. *М. 525.* Баба Нягуша ми нала прѣзъ поливки, хванълъ ѝ са дѣсній кракъ, тя като уздравя, пакъ ще посрѣбри бутушитѣ на св. Пантелеймона и на св. Стиліяна. *Зк. 58.*

Хва́тѝо *с. м.* о человѣкѣ, который хвалится знаніемъ мастерства: Майсторъ хватё девять занаята знае: борина цапи, катранъ вари скрипци прави, трескы бере... *Ч. 182.*

Хватъ *с. м., съ чл.* **Хва́тътъ**, охапка: Снопы ся вьрзѫть, къту отрьгнѫть два хвата стьркове отъ най высокое жито, и къту имъ отьрсѭть прьсть скличвѫть гы отъ камъ класове и гы сьединявѫть, прививаѫще гы вѣщо. *Пк. 55.*

Хвръка́тъ Хвръкова́тъ *пр.* пернатый, летающій, умѣющій летать; крылатый: Имяна на животны питомы и дивы, на фьрковаты насѣкомы на рибы и проч. *Пк. 13.* Хвѫркати живинки. *Л. Д. 76 р. 57.* Си ми лететъ и пилци фѫркати, Та си пеетъ низъ поле-ту и си фѫркатъ. *Вв. 54.* Утъ ливаде—Конь трява да накуси Бива како пиле найфѫркату. *D. S. 10, 20—22—23.* Лисицата като бѣше четвьроножно не можаше да стигне хвьрковато животно (орела). *Сб. 6.* Стоянъ Султана улови Като фракнато врапченце. *М. 99.* Самси ми господъ изпрати До два ангела хвѫрката До Магда млада вдовица. *З. 356.* Оща добрѣ ни отрекла, Дѣ си дойде младъ Александрия С коно многу силанъ и фѫркатъ. *D. S. 4, 8—10.* Извади конче фраквато, Че го обузде, оседле. *М. 111.* Хемъ е кончи зеленчи, Хемъ е кончи фърковато. *Ч. 310.* Венера цѣпяше облацытѣ въ хвьрковата си колесница (*dans son char volant*) возима отъ двѣ гълѫбицы. *Т. 60.* Тя слѣзе тосъ часъ като хвьрковата чакъ при мене (*Elle descendit d'un vol rapide*). *ib.* Добринытѣ исчезватъ като хвьрковаты сънища (*comme un songe léger*) при събужданьето. *ib. 399.*

Хвръ́кнѫ *гл. св.* **Хвръ́камъ Хвръчѫ** *гл. дл.* полечу, летаю, лечу: Змѣ́йно си хвръ́ка висо́ко И гле́да змѣ́йно широ́ко. *Д. 8, 25—26.* Хайд да идем в пусто горе тилилейско, Гдѣто не си птичка хвърка, Нето хвърка, нето цвърка. *ib. 64, 10—13.* Зафана сички боази, Втичка не пуща да фѫркни. *М. 81.* (Самоди́ви) Игра́ли и с' умори́ли, Че сѫ висо́ко хвръкнѫ́ли. *Д. 4, 6—7.* Чиниме се два голуби, Та в'ркнеме емъ летнеме, Отидомо тука долу. *В. 276.* Сивѝ, белѝ га́лабе! Кадѐ сте ми фърча́ле? *Пс. 13, 146.* Който высоко хврька, той низско пада. *Ч. 173.* Хе, сынко,—сичко що хвьрка не ся яде. *Зк. 48.* Той мысли, че щото фрьчи се са ѣде (Още е дѣте). *Ч. 231.* Фѫркна искра